REVUE FRANÇAISE D'ESPERANTO
FRANCA ESPERANTISTO

Fondée en 1908 — 36e année — 3e série - N° 254 - AOUT - OCTOBRE 1968

AGI TUJ KAJ ĜISFUNDE...

Tiel konkludis Prof. Lapenna en sia artikolo aperinta en la septembra numero de « esperanto ». Mi invitas ĉiujn membrojn de nia U.F.E., ĉiujn respondeculojn de la Federacioj kaj lokaj societoj atente legi la 15-punktan tezaron per kiu la Prezidanto de U.E.A. nete kaj energie akcentas la kaŭzojn de nia relativa stagnado, ĉu internacia aŭ naciaskale. Jes, ni agu tuj kaj ĝisfunde, tio signifas ke oni fine komprenu ke la disvastigo de esperanto en nia lando dependas nur de forta landa asocio, de asocio kun multnombra membraro kapabla ludi preman rolon el inter la ekzistantaj kulturaj organizaĵoj. PARTOPRENADI, tiu laŭmoda verbo estu nia devizo Varbi novajn membrojn supozigas multobligon de la kursoj, ĉu lernejaj ĉu eksterlernejaj. Sen novaj kursoj, ni ne povas esperi plinombrigi nian membraron. Mi alvokas ĉiujn francajn esperantistojn kapablajn gvidi kursojn tuj agi.

André BOURDEAUX.

AUTENTIGITAJ KURSOJ

Ĉu via loka societo intencas organizi vesperkurson? Ĉu tiu ĉi daŭros almenaŭ 40 horojn, tiel ke eblu atingi sufiĉan scionivelon? Ĉu vi disponas pri kompetenta kursgvidanto posedanta la ateston pri kapableco? Ĉu vi estas pretaj enskribi ĉiujn lernantojn de tiu kurso kiel simpatiantajn U.F.E.-membrojn?

Se vi povis respondi jes al tiuj demandoj, do via societo tuj sin turnu al la sekretariato de U.F.E por peti la enlistigon de tiu kurso inter kiuj deziras fariĝi **« aŭtentigitaj U.F.E.-kursoj »**. Post enketo la U.F.E.-estraro decidos kiuj el ili meritas esti aŭtentigitaj. Tiam eblos anonci ilin al la publiko precizigante sur la afiŝoj aŭ en la gazetaro, ke temas pri **« cours d'espéranto homologué par l'Union Française pour l'Espéranto »**, kaj substrekante ke la kursanoj partoprenos nacian konkurson, kies unua premio estos aŭ vojaĝo al la Universala Kongreso aŭ restado en Grésillon (*).

Tion decidis la U.F.E.-konsilio en sia Septembra kunsido. Ĝi alprenis ankaŭ aliajn rimedojn por levi la nivelon kaj nombron de la francaj esperantistoj. Sed estas urĝe okupiĝi pri tiu ĉi : en aŭtuno, jen la rekomenciĝo de l' kursoj ! La parolvico estas via...

D-ro A. ALBAULT.

(*) La unua aŭtentigita U.F.E.-kurso, laŭ decido de la Konsilio, estas la Perkoresponda Kurso de U.F.E. sub la gvido de S-ro Chagnoux. Ne forgesu la ekziston de tiu kurso.

FRANCA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE U.F.E. (Unuiĝo Franca por Esperanto)
34, Rue de Chabrol, Paris Xe - C.C.P. 855-35 Paris
ABONNEMENT ANNUEL : **20 Francs.** — Le Numéro : **2 Francs** (CCP 855-35 PARIS)

Rédaction provisoire :
J.-A. ROUSSEAU
U.F.E. 34, rue de Chateral
PARIS (10e)

—

Les textes à publier doivent être toujours dactylographiés avec double marge et double interligne.

—

Prière d'envoyer des clichés et non de simples photographies.

—

Les manuscrits non insérés ne sont pas renvoyés.

BUREAU DE L'U.F.E. :

Président :

Dr André ALBAULT, 32, av. E.-Billières, 31 - TOULOUSE - 03.

Vice-présidents :

Sro Gabriel ROUGETET, (Relations extérieures, statuts), 71 ter, av. Foch, 78 - SAINT-GERMAIN-EN-LAYE.

Sro THIERRY Jean (affaires culturelles, enseignement extra scolaire), 5, rue Léon-Cogniet, 75 - PARIS (17e).

Sro J. GUILLAUME (relations avec l'U.E.A., secrétariat administratif), 8, rue Camille-Saulnier, 78 - LE VESINET.

Sro F. BOYET, (G.E.E., enseignement dans les écoles) 3, rue Lebas, 49 - ANGERS.

Secrétaire Général :

André BOURDEAUX (affaires générales, information, relations avec la presse, Espéranto - Actualités), 164, rue de Saussure, 75 - PARIS (17e). Tél. 622-49-57.

Secrétaire général adjoint :

Mme BALLAVEN (affaires générales), 18, avenue de Villiers, 75 - PARIS (17e)

Secrétaire chargé des finances :

Pierre ROYER, 37 ,avenue du Pt-Kennedy,, 91 - MASSY.

Trésorier :

J.A. ROUSSEAU, 64, avenue J.-Moulin, 75 - PARIS (14e).

Personnalités françaises patronnant l'action d'information sur l'Espéranto

M. **Maurice GENEVOIX,** de l'Académie Française ;
M. **Jean ROSTAND,** de l'Académie Française ;
M. **Charles MAURAIN,** de l'Académie des Sciences ;
M. **Maurice FRECHET,** de l'Académie des Sciences ;
M. **Charles CAMICHEL,** de l'Académie des Sciences ;
M. **Georges AURIC,** de l'Académie des Beaux-Arts ;
M. **Jean CHARBONNEAU,** général, de l'Académie des Sciences Coloniales ;
M. **Pierre ESCOUBE,** Conseiller-Maître à la Cour des Comptes ;
M. **Henri BAÏSSAS,** Inspecteur général (Ministère de l'Education Nationale) ;
M. **Paul MAUREILLE,** Inspecteur général (Ministère de l'Education Nationale) ;
M. **André ALLIX,** Recteur d'Académie ;
M. **Maurice BAYEN,** Recteur d'Académie ;
M. **Emile DELAGE,** Recteur d'Académie ;
M. **Paul GERVAIS,** Inspecteur principal (Service Académique Jeunesse et Sports) ;
M. **René COUTEAUX,** Professeur à la Faculté des Sciences ;
M. **André CAILLEUX,** Professeur à la Faculté des Sciences.

SOMMAIRE | ENHAVO

Ĉefartikoloj 71
Oficialaj Komunikoj de U.F.E. 73
Moderna strategio por antaŭeniri 74
Konkurso 1969 75
Esperanto et Culture 76
J.E.F.O. - S.T.E.L.O. 81
Echos de la presse 82
Filatela Kroniko 82
Affiches de propagande 82
53a UK - Madrid - 54a UK Helsinki 83
Recenzoj 83
Nia Vorttrezoro 85
Libro-Servo 86

OFICIALAJ KOMUNIKOJ DE U. F. E.

Plialtigo de la kotiztarifo

La estraro alfrontis la financajn problemojn, kiuj rezultas de la plialtiĝo de la salajroj kaj de la kostoj, sekve al la eventoj de la lastaj monatoj. Konsultite pri la problemo, la konsilio decidis proponi al la federacioj kaj fako plialtigon de la kotiztarifo ekde la I-a de septembro 1968 (kotizoj 68-69). La federacioj kaj G.E.E. unuanime aprobis la proponon, kiu fariĝos oficiala decido de U.F.E. post la ratifo de la federaciaj kaj fakaj kongresoj okazontaj en 1969.

Konsekvence la kotiztarifo aplikebla *ekde la I-ade septembro 1968* estas la jena :

Membres titulaires jeunes (moins de 21 ans)	15 F.	Membres sympathisants	6 F.
Membres titulaires	30 F.	Membres titulaires à vie	600 F.
Membres donateurs	45 F.	Membres donateurs à vie	900 F.
Membres bienfaiteurs	75 F.	Membres bienfaiteurs à vie	1.500 F.

Al tiuj aldoniĝas la individuaj kotizoj al U.E.A., kies tarifo estas senŝanĝa.

Por apliko de ĉi tiu decido, la kasistoj bonvolu konsulti la cirkuleron 67 PR-I.

Konsilia kunsido de U.F.E. 7-8 septembro 1968

La konsilio de U.F.E. faris gravajn decidojn rilate la organizadon, la vivrimedojn kaj la agadon de nia asocio. Krom la necesa plialtigo de la kotiztarifo ĝi aprobis la forigon, en la nova jaro, de 3 numeroj de la revuo. Plie, la jarlibro U.F.E. 1968-69 entenos nur la raportojn de la Unuiĝo, de la Federacioj kaj de la Fakaj asocioj. La administraj detaloj aperos en la oficialaj komunikoj de U.F.E.

La raportoj aperos en la januaro presita numero de « Franca esperantisto ». La Federacioj kaj Fakaj asocioj bonvolos senoi al la ĝenerala sekretario plej malfrue la *20-an de novembro 1968* la koncernajn raportojn.

Konsilio de U. F. E.

Laŭ art. 5 de la statuto estas reelektotaj en 1968 : Sroj Babin, Chapellier, Cugny, Guillaume, Martin kaj Poly. La kandidatoj al la konsilianeco de U.F.E. estas petataj konigi sin al la sekretariato de la asocio, 34 rue de Chabrol, Paris (10e) ĝis la *15a de novembro 1968.* Entute estas 8 lokoj plenigotoj.

INFORMATION

relative à la création d'un nouveau mouvement en faveur de l'Espéranto

Nous posons comme principe que l'action de toute personne ou tout groupement ayant le désir de promouvoir l'emploi de la langue internationale Espéranto constitue une aide pour le mouvement général.

L'Union Française pour l'Espéranto, en tant qu'association nationale ne peut que se réjouir des efforts de tous, tendant d'une part à sensibiliser l'opinion publique et d'autre part à enseigner la langue internationale en attendant que l'Etat prenne en charge cette mission.

Cependant, si elle ne demande qu'à collaborer avec tous, elle ne peut le faire qu'en application de ses statuts d'association déclarée conformément à la loi de 1901.

Une association philanthropique, appelée « Mouvement International Espéranto » (M.I.E.), mais non déclarée, a été fondée à Lyon, 101, avenue de Saxe, dans le but de sensibiliser l'opinion publique sur la question de la langue internationale en faveur de la paix.

Si l'U.F.E. ne peut qu'affirmer sa parfaite adhésion au but désiré par cette association, il ne lui est pas possible, en tant qu'association déclarée d'appliquer les méthodes envisagées par ce mouvement.. Toutefois, il est bien évident qu'elle ne peut s'opposer à l'action de toute personne qui, à titre individuel, désirerait aider le M.I.E.

G. ROUGETET,
Ingénieur E.T.P.,
Vice-Président de l'U.F.E.
chargé des relations extérieures.

MODERNA STRATEGIO POR ANTAUENIRI

Ĉi cube vi legos la tekston de Sro Frangeul kiu ricevis la unuan premion de la ĉijara konkurso.

Kiel progresigi nian lingvon kaj movadon en Francio ? Jen obseda demando por la aktivaj esperantistoj, ĉefe por la respondeculoj de niaj kluboj, kiuj tro ofte devas amare konstati ke « propaganda » kunveno okazas en preskaŭ dezerta ĉambrego aŭ ke, semajnon post semajno, la lernantoj de kurso malaperas.

Jen, kiel progresigi nian movadon en la kirlo de la nuntempa vivo, en tiu epoko de regnantaj televido kaj aŭtomobilo, de displiteco de la intereso-centroj kaj — ankoraŭ pli grave — de akraj naciismoj, de rasismo, de atoma angoro ?

Kaj, tamen, tiu epoko estas ankaŭ tiu de peniga zigzaga suprenirado al planeda konscienco, de mondskala agado, de gravaj internaciaj organizoj kaj de senprecedenca multobligo de individuaj kaj kolektivaj vojaĝoj trans la landlimoj.

Tiamaniere, oni do povas racie opinii ke nia movado iradas laŭ la « vento de la historio » kaj ke novaj ŝancoj pli kaj pli aperas por disvastigo de internacia lingvo.

Sed, kiel kapti tiujn novajn ŝancojn ? Ni estu persvaditaj ke malvigleco, diletantismo kaj neinformiteco neniam ebligos al ni trabori la inertecon de la publiko, la arogantan nescion de tro multe da « intelektuloj ».

Se la interna kvalito de nia movado ne konsiderinde altiĝas, estas tute vane esperi realajn progresojn ekstere.

Antaŭ ĉio, ni ege bezonas pli fortan kernon de spitemaj, bone arditaj agemuloj.

Mi volas ĉi tie citi kelkajn liniojn de Sro. Wensing, el la broŝuro de U.E.A. « La Esperanto-Societo » : « Esti esperantisto — en la profunda senco de la vorto — signifas : libervole preni sur sin laboron, daŭre kampanji, batali kontraŭ antaŭjuĝoj, misprezentoj... Ĉu ni ĉiuj estas sufiĉe armitaj por ke ni ĵetu nin kuraĝe en la batalon ? ».

Sendube, pro la esenco de nia movado, nia tasko estas aparte malfacila ĉar niaj aktivuloj devas samtempe agadi sur tre diversaj planoj.

U.F.E. publikigis « fundamentan laborplanon ». Oni permesu al mi prezenti pli-malpli proprajn sugestojn por la realigo de tiu laborplano, dividante tiujn sugestojn en du kategorioj : taskoj farendaj interne kaj ekstere de nia movado, je la nacia skalo kaj en la lokaj kluboj.

INTERNAJ TASKOJ POR LA NACIA MOVADO

Nacia movado rajtus kalkuli pri la malavara subteno de ĉiuj esperantistoj. Estas absolute ne normala ke multaj membroj de lokaj kluboj ne pagas kotizon por nacia movado ; mi pensas ke tiu fakto estas unika en la ĉiuspecaj organizoj, kiujn ni povas koni !

Kaj tamen, kiel ne revi pri financa koncentrigo kiu ebligus vivon de moderna « Domo de Esperanto » en Parizo ?

Siaflanke, nia nacia organizo bezonas aperi kiel helpcentro por ĉiuj esperantistoj, pere de multaspektaj kaj efikaj servoj :

— kompleta kaj regula informado de la membroj pri la laboro farita kaj la agado projektita naciskale ;

— liverado al la kluboj de valora dokumentado kaj taŭgaj konsiloj (oni ekzemple povas varme reklami la jam supre aluditan broŝuron de U.E.A. kaj la dokumentojn de C.E.D.).

— starigo de naciaj servoj pri la sonbendoj, la esperantlingvaj filmoj (tiuj servoj jam ekzistas internaciskale), pri la vojaĝoj de eksterlandaj prelegistoj.

— ampleksigo de la agado de « Gazetara kaj informa servo » : verkado kaj sendo de artikoloj, propagandiloj, informaj temoj al la lokaj korespondantoj.

Mi ĉi tie mencias mian jam faritan sugeston pri aranĝo de staĝoj por niaj respondeculoj kaj gvidantoj de kursoj, ekzemple sub la formo de restadoj en Grésillon aŭ almenaŭ de regionaj semajnofinaj kunvenoj.

Fine mi aldonas ke la konstantaj kaj energiaj klopodoj por akiri oficialajn subvenciojn enviciĝus, tute nature ,inter la ĉefaj zorgoj de la estraro...

POR LA LOKAJ KLUBOJ

Sub tiu rubriko, ni povas skizi tri direktojn por nia laboro :

altigi la lingvoscian nivelon de la membroj, instigante ilin perfektiĝi per legado, trapaso de superaj ekzamenoj per konversaciaj kunvenoj ;

— plibonigi por la esperantistoj la informadon koncerne la atingojn de nia movado ;

— igi la klubojn pli vivantaj celi ke ili estu fokuso de serioza kaj kultura, sed ankaŭ plaĉa aktiveco.

oOo

Ni vidu nun kiel konvenas paralele « ataki » la publikon :

NACISKALE

Evidentiĝas ke la kutimaj formoj de la modernaj reklamo kaj informado ekskludas « amatoran » agadon.

La « publikaj rilatoj » rolas unuavice inter niaj zorgoj... eĉ kaj ĉefe ĉar ni ne povas elspezi multe da mono, kiel farus komerca firmo !

Jen, laŭ mi, le entreprenoj kiuj meritus specialan atenton :

— starigo de patrona komitato por nia movado multe pli ampleksa ol la nuna. En ĝi enirus kiel eble plej multe da favoraj eminentuloj aŭ konataj personoj de la politika, scienca, edukada, radio-televida, literatura, ĵurnalista medioj (tiuj personoj estus konstante informitaj pri la progresoj de esperanto) :

— ampleksigo de la rilatoj kun la « ŝlosilaj rondoj » de la moderna informado (presagentoj, radio, televido, gazetaro) ; pri tio, ni povas substreki la bonegan laboron jam faritan de nia amiko Bourdeaux, kaj la utilecon de « Esperanto-Actualités » ;

— samaj rilatoj kun la gravaj movadoj aŭ institucioj normale koncernitaj de la streboj por paco kaj internacia kunlaboro, eventuale ankaŭ kun la plej konataj specialaj firmoj aŭ lernejoj, kiuj grandskale instruas la lingvojn ;

— eldono de Esperanto-lernolibroj en la normalaj komercaj cirkvitoj (ekzemple en la kolektoj de poŝlibroj).

— aranĝo de impona cirkulanta ekspozicio (mi mencias, pri tio, la libran ekspozicion de Sro. Lentaigne).

SUR LOKA NIVELO

La nocio de « publikaj rilatoj » valoras ankaŭ absolute je la loka nivelo : rilatoj kun la ĵurnalistoj kaj la aŭtoritatuloj (starigo de patrona komitato). Krom la informado, la instruado estas la alia fako kiu ofte lamas en niaj kluboj. La pedagogiaj kvalitoj kaj la arto de homaj kontaktoj absolute necesaj en **ne devigaj** kursoj, ne estas ĉiam kunigitaj ĉe niaj sindonemaj profesoroj...

Vere estas sentebla la bezono de perfektigaj staĝoj aŭ kunvenoj por niaj koncernataj aktivuloj. Kiom da personoj povas sen iniciado, verki artikolojn aŭ propagandilojn, kiuj altiros la atenton de legantoj, prepari altnivelan prelegon por prezenti esperanton, gvidi efikan kaj allogan kurson ?

Alia punkto meritas iom da atento kaj de pripenso : ŝajnas ke kluboj vivetas kiel fermita mondo eĉ kelkafoje kun la falsa preteksto de « neŭtraleco »! Mi opinias, kontraŭe ke ni devas sisteme serĉi la kontaktojn kun medioj el plej diversaj tendencoj.

KONKURSO 1969-a

"KIEL RETENI en la movado la novajn lernantojn"

Raportante pri la konkurso « Kiel progresigi ... » (F.E. de Julio, p. 51) ni anoncis, ke en Strasburgo estos proklamitaj la rezultoj de nova konkurso, nome de la konkurso « Kiel reteni en la movado la novajn lernantojn ».

La detala regularo aperis en la numero de Septembre 67 (p. 105). Ĝi difinas la disdonotajn premiojn kaj alvokas al donacoj en speciala fondaĵo por ebligi la disdonon de tiuj premioj (fondaĵo « por la verko-konkurso »). Ĝi ankaŭ precizigas la kondiĉojn de partopreno. Ni resumu per kelkaj vortoj : la teksto, prefere en Esperanto, estu presebla en ne pli ol unu paĝo de la revuo ; ĝi estu tajpita en tri ekzempleroj kun interlinia interspaco kaj marĝeno. Rajtas konkursi ĉiu individuo aŭ societo : ni decidis tion por doni eblon al la lokaj societoj organizi debatojn pri la temo.

Vi sendu viajn artikolojn al la Sekretariato (34 rue de Chabrol, Paris, 10) kun la mencio « Por la verko-konkurso ». La limdato por partopreno estos indikita en posta numero. Por via orientiĝo, lastajare estis la 1-a de Februaro, sed poste ni prokrastis tiun limon, kvankam la kongreso okazis en Pasko. Sed ĉi-foje vi estis avertitaj multe pli frue : jam en lasta Julio !

Do ek al viaj plumoj !

A. ALBAULT.

Unua Franca Germana Komuna Kongreso, Strasbourg

Oficiala komuniko N° 1

Post interkonsento kun niaj germanaj amikoj ni havas la plezuron anonci ke nia komuna kongreso okazos en Strasbourg dum Pasko 1969. (Principe de la 4a ĝis la 8a de aprilo 1969). AMASAN PARTOPRENON DE LA GEINSTRUISTOJ kaj de la GEJUNULOJ ni esperas pro la elekto de tiu dato.

Pliaj detaloj aperos en la venonta numero de la revuo (programo, aliĝilo, kotizoj ktp).

Sekvo kaj fino de "Moderna Strategio"

Car en movado kiel la nia estas malfacile tute apartigi la farotan laboron en Francio kaj la Internacian agadon mi, konklude, faras du pliajn sugestojn al nia nacia asocio :

— konvenus ke ĝi iniciatu kampanjon : **unue** por ke tri aŭ kvar libertempaj restadejoj, same kiel Grésillon aŭ Primošten, estu instalitaj en aliaj eŭropaj landoj,

— **due** por la organizado de internaciaj karavanoj, kies celo estus studvojaĝoj al difinitaj landoj, kun interesaj vizitoj kaj tradukitaj intervjuoj de eminentuloj, ekonomiaj, kulturaj kaj politikaj respondeculoj. Tia agado tre certe levus la prestiĝon de esperanto en gravaj medioj, kaj ĝuste tion nia movado ege bezonas en la nuntempo.

A. FRANGEUL.

GRAVA INFORMO por la Libroservo
Nova prezo de la vortaro Waringhien : 37,50 + sendkostoj

ENVOYEZ VOS VŒUX EN ESPERANTO

En accord avec l'U.F.E., la Société Toulousaine pour l'Espéranto vous présente une série de six cartes avec vœux de fin d'année en Espéranto.

Ces cartes doubles accompagnées de leur enveloppe sont finement illustrées (motifs différents chaque année). Elles ont ceci de remarquable qu'elles ont été exécutées par :

« Les artistes peignant de la bouche et du pied »

(Voir l'article sur Denise Legrix : Monda Kulturo, Hiver 1965, p. 14).

Devant le succès obtenu l'an dernier (nous n'avons pu satisfaire tout le monde), nous vous engageons à passer rapidement vos commandes.

Les conditions sont les suivantes :

La série de 6 cartes différentes .. **9 F.** franco
2 séries : 12 cartes .... **16 F.** franco
10 séries : 60 cartes .... **70 F.** franco

Veuillez joindre votre paiement à la commande, de préférence un virement postal, au nom de la Société Toulousaine pour l'Espéranto — 3, rue Roquelaine — 31 - Toulouse, 01. C.C.P. 1836 67.

Pro malsanaj kaj personaj kaŭzoj, Sro André RIBOT redaktoro de nia revuo devis rezigni sian postenon.

Ni dankas lin sincere pro la ĝisnuna farita laboro.

Sro ROUSSEAU provizore plenumos la taskon de redaktoreco.

Oni bonvolu noti ke ĉiuj manuskriptoj estu senditaj (laŭ la samaj kondiĉoj kiel antaŭe) al la sekretariato de U.F.E., 34, rue de Chabrol, 75 - PARIS (10e).

Espéranto et Culture

OFICIALA ORGANO DE G.E.E.
Redaktas : S-ino J. VINCENT, rue des Oiseaux. 27 - Les ANDELYS Materialon por « Esperanto et Culture » oni sendu antaŭ la 5-a de la antaŭa monato.

INTERNACIA LIGO DE ESPERANTO-INSTRUISTOJ (I. L. E. I.)

En Madrid, en la kadro de la 53 -a U.K. de Esperanto, okazis du kunvenoj de I.L.E.I. :

la 4 -an de aŭgusto, je la 16 -a, kunsidis 24 personoj sub prezido de F -ino Dedieu. Estis pritraktikaj administraj problemoj. F -ino Dedieu, D -ro Dazzini kaj S -ro Olsson prezentis la raportojn. Estis elektita nova estraro por trijara laborperiodo : prez. R.H. Markarian (Britujo), vicprez. H. Sonnabend (Germanujo), sekr. Mario Dazzini (Italujo), vicsekr. G. Turin (Francujo), kasisto Dora Anderson (Svedujo).

La 7 -an de aŭgusto, je la 9.30, 70 personoj ĉeestis. Oni pridiskutis enkondukon de Esperanto en la lernejojn kaj komunan agadon en diversaj landoj por atingi tiun rezulton laùleĝe, poste rezultojn de la 2 -a kunordiga konferenco en Maribor (Jugoslavio). Sekvis raportoj de landaj asocioj, kiujn prezentis S -ro Sonnabend (Germanujo), D -ro Dazzini (Italujo), S -ino Stoicova (Bulgarujo), F -ino Dazzini, S -ro Bauer (Aùstrujo). Oni sugestis organizi la alian kunordigan konferencon en Strasburgo aù Bruselo, krome laù la itala agadsistemo starigi lernejan komisionon (6 personoj maksimume) en la landoj, kiuj ankoraù ne havas ĝin.

OFICIALA KOMUNIKO :

En sia septembra a kunveno, la konsilio de U.F.E. decidis, ke lerneja komisiono devos zorgi pri la instruo de Esperanto en la lernejoj kaj S-ro Boyet, prezidanto de G. E.E., ricevis la taskon renaskigi tiun komisionon.

La konsilio de U.F.E. konscias pri la fakto, ke tia komisiono devas unue esplori la eblecon de tia instruado.

Atendante la formalan ekziston de tiu komisiono, S-ro Boyet donis sian personan aprobon al daŭrigo de la pasintjara enketo por la jaro 1968-69. Tial S -ino Vincent petas, ke vi respondu al jena demandaro :

LERNEJOJARO 1968-69

Nomo :
Antaŭnomo :
Naskiĝdato :
Profesio :
Adreso :
Kiujn Esperanto-diplomojn vi posedas ?
Titoloj de la diplomoj :
Datoj :
Ĉu vi jam instruis Experanton ?
Al Kiuj (infanoj, gejunuloj, plenkreskuloj).
Ĉu vi eventuale akceptis gvidi kurson en lernejo.
Ĉu vi interesiĝas pri pedagogiaj renkontoj ?
Ĉu vi akceptus partopreni tiajn renkontojn en Grésillon ?
Kiam ? (februaro, pasko somoro).
Rimarkoj : Dato kaj subskribo :

NI EKSCIIS...

la sukceson de Marie-Thérèse Juchault en la agregacia ekzameno pri gramatiko. Niajn sin cerajn gratulojn kaj bondezirojn al la sindonema respondeculino de S.F.E.L.O.

Espéranto Actualités

Trimestriel - N° 7
JUIN-OCTOBRE 1968

SUPPLEMENT A « FRANCA ESPERANTISTO », n° 254 de OCTOBRE 1968

« La communication des peuples est si grande, qu'ils ont absolument besoin d'une langue commune ».
MONTESQUIEU (1728)

LA LUTTE CONTRE LA DISCRIMINATION LINGUISTIQUE

Thème du 53e Congrès Universel d'Espéranto, à Madrid, du 3 au 11 Août 1968

De l'avis de nombreux observateurs présents au congrès mondial d'espéranto qui s'est tenu cette année à Madrid, une étape importante vient d'être franchie dans l'action que mène depuis 60 ans l'Association Universelle d'Espéranto (association internationale en relations de consultations avec l'U.N.E.S.C.O.) en vue du rapprochement des peuples grâce à l'espéranto. Répondant en effet à l'invitation des Nations-Unies pour la célébration de « l'année des Droits de l'homme », elle a dénoncé avec vigueur la discrimination linguistique sous toutes formes et dans quelque pays que ce soit. Elle a mis en lumière les avantages que les petites nations, dont la langue et partant la culture sont peu connues ou peu répandues, pouvaient attendre de l'adoption d'une langue de communication totalement neutre les mettant ainsi à l'abri des impérialisme linguistiques. Plus de 1.700 délégués de 38 pays se sont retrouvés dans la capitale espagnole afin d'y discuter des formes d'action qui seront adoptées au cours des prochains mois pour attirer l'attention des organisations internationales et des gouvernements de tous les pays du monde sur la nécessité et l'urgence de l'adoption de l'espéranto, à côté des langues nationales, dans les relations entre les peuples.

L'ouverture solennelle du congrès s'est faite en présence de M. Manuel Fraga Iribarne, représentant le gouvernement espagnol. Parmi les nombreux représentants des ambassades venus saluer le congrès, notons l'ambassadeur du Canada qui a tenu lui-même à le faire en espéranto, ceux d'Autriche, de la République Fédérale, de l'Italie, etc.

Le Dr Sancho Izquierda, recteur honoraire de l'Université de Saragosse, président de l'Association espagnole d'espéranto, évoquait ensuite avec émotion le congrès universel de Barcelone de 1909 et disait son espoir de voir enfin aboutir très bientôt la solution de sagesse que représente l'adoption de la langue internationale.

Le professeur Lapenna, président de l'U.E.A., soulignait ensuite, avec force, les atteintes aux droits culturels et linguistiques de certains peuples et minorités ethniques sous la forme d'une discrimination allant parfois jusqu'au génocide culturel. Son intervention répondait ainsi aux préoccupations exprimées par l'U.N.E.S.C.O. dans un ensemble de principes adoptés lors de la conférence générale de Paris en 1967 et qui tient dans ces seules phrases : « toute culture a une dignité et une valeur qui doivent être respectées et sauvegardées. Tout peuple a le droit et le devoir de développer sa culture. Dans leur variété féconde, leur diversité et l'influence réciproque qu'elles exercent les unes sur les autres, toutes les cultures font partie du patrimoine commun de l'humanité ».

Comme chaque année, l'Université Internationale d'été a rassemblé de nombreux congressistes venus entendre les conférences faites en espéranto par des professeurs d'université : notons en passant celles du Prof. Lapenna sur « la déclaration universelle des droits de l'homme », du Prof. Waringhien sur « l'influence de l'Espagne sur le théâtre français », du Prof. américain Tomkin, de l'Université de Pennsylvanie sur « la Renaissance anglaise et sa poésie », etc. Le théâtre d'Art international affichait complet pour « Le bel indifférent » de Cocteau et « L'homme à la fleur à la bouche » de Pirandello. L'Espagne, chaleureuse et hospitalière, avait convié tout le monde à une soirée au cours de laquelle la « Coral Zaragoza » avait interprété en espéranto de nombreuses chansons populaires.

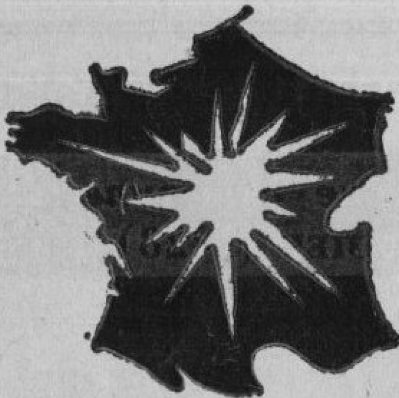
C'est à Helsinki que se déroulera le prochain congrès mondial.

(Cliché J.A.R.)

EN BREF...

DE FRANCE

● « **Contre l'impérialisme linguistique, l'espéranto est-il la solution ?** », **thème du débat organisé le 13 juin dernier à la Sorbonne par l'Association française des Etudiants espérantophones** ».

● **L'espéranto au service des langues et cultures régionales au Palais de la Découverte à Paris** : l'enregistrement en provençal, en catalan, en breton et en espéranto, de la fable de La Fontaine « Le corbeau et le renard » a été réalisé par les soins d'animateurs régionalistes, par ailleurs excellents espérantophones.
Des livres d'étude et une documentation complète sur la langue internationale sont dès maintenant à la disposition des visiteurs.

● « **Ils étaient aussi médecins** », titre de l'ouvrage publié par le Dr Paul Ganière, président de l'Association des écrivains-médecins, à la Librairie académique Perrin. 14 pages, dont une comportant des documents photographiques, y sont consacrées au Dr Zamenhof, oculiste, initiateur de l'espéranto.

● **Succès de la rencontre internationale de Romans**, où 170 représentants de 17 pays ont fraternisé du 19 au 25 juillet.

● **60 participants, dont 30 jeunes à la Semaine Culturelle**, organisée par l'Union Française pour l'Espéranto à la Maison Culturelle des Espérantistes Français, château de Gresillon (M.-et-L.). Stage sous la direction de M. Boyet, directeur de l'Ecole Normale d'Angers, réalisé à l'intention des jeunes étudiants et normaliens désireux d'apprendre, de se perfectionner et d'enseigner la langue internationale. Cours de langue, pédagogie, étude de textes littéraires, conversations, animation de soirée récréatives en espéranto, initiation pédagogique de l'enseignement de l'espéranto selon la technique utilisée dans les écoles normales, etc.

Le Congrès dans la Presse Française

« **Le Figaro** », 6 août 1968 :

...Cette rencontre internationale s'est ouverte hier au Palacio de la Musica, ne immense **salle aux boiseries grises rehaussées de vieil or**. Sur la scène, quatre rangs officiels, derrière la longue table recouverte d'un tapis aussi vert que l'étoile arborée par tous les « usagers » de la langue internationale créée par le Dr Zamenhof.

Devant eux, mille sept cents « kongresanoj » : les Espagnols naturellement, les Français et les Yougoslaves l'emportaient par le nombre. Beaucoup de Japonais aussi, compte tenu des distances.

En présence de M. Fraga Iribarne, ministre de l'Information et du Tourisme, représentant le gouvernement de Madrid, le Dr Sancho Izquierdo, recteur honoraire de l'Université de Saragosse, a dit son émotion de voir enfin un congrès d'espéranto se tenir dans la capitale espagnole.

Le professeur Ivo Lapenna, président de l'Association universelle pour l'espéranto, mit ensuite l'accent sur la nécessité de préserver les droits culturels contre la discrimination linguistique sous toutes ses formes...

Elles auront une semaine madrilène aussi éclectique que passionnante : on y parlera aussi bien des méthodes de la cartographie que du chant folklorique en Hongrie et de « l'Espagne dans le théâtre français ». Cocteau et Pirandello sont à l'affiche. Sous la direction de José Borochia, la chorale de Saragosse a interprété des chansons populaires d'Espagne traduites en espéranto : soirée d'une rare qualité.

S'il avait existé, s'il avait été répandu dans son empire perpétuellement ensoleillé, Charles Quint aurait peut-être utilisé l'espéranto. Ne disait-il pas : **« J'ai appris l'italien pour parler au Pape, l'espagnol pour parler à ma mère, l'anglais pour parler à ma tante, l'allemand pour parler à mes amis, et le français pour parler à moi-même ».**

14 août 1968

La résolution finale du 53e congrès universel d'espéranto qui vient de se terminer à Madrid recommande notamment aux associations nationales et aux sections nationales des organisations internationales spécialisées (médecins, juristes, cheminots, etc.) d'inciter le gouvernements de leurs différents pays à faire respecter toutes les conventions relatives à la déclaration universelle des Droits de l'Homme, convention déjà adoptée dans le domaine économique, culturel et civique.

L'Association universelle pour l'espéranto constate en outre que la discrimination linguistique s'est manifestée au plan international (langues officielles et langues de travail aux Nations-Unies) et que « **des minorités ethniques ont été les victimes d'un véritable génocide culturel** ». Elle affirme enfin sa conviction que l'espéranto est le seul remède à cet état de fait...

Le prochain congrès aura lieu à Helsinki.

« **LE MONDE** », 14 août 1968, de son correspondant particulier.

Le cinquante-troisième congrès de la Communauté mondiale espérantophone s'est déroulé la semaine dernière à Madrird à la maison des syndicats. Au cours de la séance de clôture, mille sept cents délégués venant de trente-huit pays ont approuvé le contenu d'un document qui recommande aux gouvernements de donner tout leur appui possible à l'espéranto comme langue internationale. Dix pour cent des délégués présents au congrès faisaient partie de la représentation française.

La création de la « Lingva internacia » remonte à 1887 et est l'œuvre du Dr L. L. Zamenhof qui publia, sous le pseudonyme de Doktoro Espéranto, le premier traité sur ce sujet. L'espéranto a connu depuis lors un développement harmonieux, tant pour ce qui est de la richesse de son vocabulaire que pour le nombre de ses adeptes.

Au cours de ses quatre-vingts années d'existence, l'espéranto a été l'objet de cruelles persécutions, spécialement en Allemagne sous la dictature de Hitler, et dans certains pays de l'Europe de l'Est à l'époque de Staline. Il faut signaler qu'actuellement le régime de Salazar interdit l'usage de cette langue internationale, aussi bien sur le territoire du Portugal que dans ses colonies.

La neutralité de l'espéranto est pourtant bien évidente. En effet, au cours des derniers mois, des livres d'idéologies les plus diverses — comme sont les pensées du président Mao, le Coran ou encore Camino (livre-clé de Mgr Escriva, fondateur de l'institut séculier de l'Opus Dei — ont été traduits dans cette langue.

Le congrès universel d'espéranto de Madrid, qui a coïncidé avec le vingtième anniversaire de la Déclaration universelle des Droits de l'Homme, a concentré son attention sur la discrimination linguistique. Les congressistes ont observé que cette discrimnation se manifeste sur le plan international par la distinction qui existe entre « langues de travail » et « langues officielles » dans les organismes internationaux, et sur le plan national par la discrimination dont sont l'objet les langues parlées par les minorités ethniques, discrimination qui « constitue parfois un véritable génocide culturel ». Et de conclure : « **Le problème linguistique dans le monde d'aujourd'hui peut être efficacement résolu par l'adoption de la langue internationale que se trouve être l'espéranto.** »

DANTE ET L'ESPÉRANTO

Quand on parle de l'espéranto, deux questions reviennent sans cesse dans la conversation :

— l'espéranto étant une langue construite, peut-on espérer qu'elle soit une langue vivante, en mesure d'exprimer les plus plus subtiles nuances de la pensée et du sentiment ?

— pourquoi alors l'espéranto n'est-il pas plus répandu, bien que son apparition date du début du siècle ?

On peut y répondre en laissant la parole à un homme illustre entre tous, qui eut en son temps, à défendre sa langue contre les mêmes accusations lancées contre l'espéranto.

C'est **DANTE ALIGHIERI** lui-même, qui précise que ces accusations viennent de « cinq raisons détestables ».

Mais, avant de citer Dante, il faut ouvrir une parenthèse, car il y a lieu tout d'abord d'indiquer — tout le monde ne le sait peut-être pas — que Dante est le créateur de la langue italienne, aidé dans cette rude tâche par le cercle de ses amis poètes. Avant lui, il n'y avait que des dialectes (toscan, sarde, sicilien..., etc.), aussi dans la péninsule chacun sentait-il en lui-même, dès cette époque, comme le dit Dante : « besoin d'une langue comprise partout et qui soit dans toutes les villes la propriété de tous et de personne ».

Voici donc les cinq raisons détestables énumérées par Dante :

1°) **aveuglement des préjugés** (ceux qui jugent la langue sans la connaître) ;
2°) **accusation malicieuse** (ceux qui croient que la langue n'a pas de valeur littéraire seulement parce qu'ils ne l'utilisent pas) ;
3°) **désir de fanfaronnade** (ceux qui se vantent et sont fiers de la connaissance de plusieurs langues étrangères) ;
4°) **motif d'envie** (jalousie de la part de petits esprits littéraires) ;
5°) **cœur sans courage** (crainte du ridicule, et admiration de tout ce qui est étranger).

Il y a lieu d'appuyer fortement les motifs donnés par Dante ; ils sont bien dûs en effet à l'ignorance, à l'orgueil et au manque de courage.

Dante, dont la « Divine Comédie » est l'Œuvre magistrale, précise au sujet de sa nouvelle langue tirée des éléments communs à tous les dialectes : « qu'elle sera la nouvelle lumière, le nouveau soleil... et qu'elle illuminera ceux qui sont dans l'ombre et dans l'obscurité ».

Eh bien, ce qui se passait il y a quelques siècles au sein d'un pays, se reproduit actuellement à l'échelle du monde.

De plus, parce qu'avec l'Espéranto il s'agit non d'une langue nationale mais internationale, une autre mauvaise raison s'ajoute aux précédentes : elle est caractérisée par le désir de certains Etats de vouloir imposer leur langue, tendant ainsi a créer une subordination qui, à notre époque, est en opposition avec la volonté d'indépendance de chaque peuple.

Mais, en dernier ressort, pour ceux qui connaissent les possibilités de la langue internationale Espéranto et entrevoient les immenses répercussions de son emploi sur l'amélioration de la vie des peuples de notre globe, il n'existe aucun doute quant à son instauration, plus ou moins lointaine, selon l'évolution, peut-être un peu trop lente, de ce qu'il est convenu d'appeler « la sagesse des nations ».

G. ROUGETET, Ingénieur E.T.P.

ET DU MONDE

● **Radio Varsovie émettra 3 fois par jour en espéranto** à compter du 15 octobre prochain, soit 6 h. 30, 16 h. 30 et 23 h. 30 sur 42,11 m., 41,99 m., 31,50 m.

● **L'Albanie édite pour la première fois une plaquette en espéranto.** Selon la revue « Popola ĉinio », publiée à Pékin, l'Albanie rompant ainsi avec l'interdiction de l'utilisation de la langue internationale, vient de publier une plaquette dédiée à son héros national Gjergj Kastrioti-Skanderberg à l'occasion du 500e anniversaire de la résistance du peuple albanais contre l'invasion turque (1443-1468).

● **L'espéranto, trait d'union entre Arabes et Israéliens ?** Les 120 délégués à la 16e conférence de la Ligue israélienne d'espéranto, qui s'est tenue en juillet à Tel Aviv, ont adressé au Ministre israélien de l'Education Nationale, une résolution demandant que l'enseignement de l'espéranto soit introduit à titre expérimental dans les écoles israéliennes et arabes de Jérusalem. Notons en passant l'augmentation sensible des éditions en hébreu et en arabe de livres d'étude et de brochures d'information sur l'espéranto. C'est ainsi que vient de sortir au Caire un dictionnaire espéranto-arabe de 285 pages.

● **L'espéranto enseigné à titre facultatif dans les écoles primaires supérieures autrichiennes,** annonce le Journal Officiel de la République Fédérale d'Autriche, confirmant ainsi le décret du 28-2-68 (art. I, section 3/Ia) du Ministre de l'Education nationale. Cet enseignement se fera partout où un professeur diplômé d'espéranto pourra le dispenser.
Il est intéressant de préciser à ce sujet, que l'Autriche a suivi l'exemple de la Bulgarie, de la Hongrie, des Pays-Bas, du Brésil et de la Pologne où l'enseignement de l'espéranto est organisé légalement.

● **L'anglais et l'espéranto utilisés conjointement au Jamboree international des scouts** qui s'est tenu fin juillet dans l'Essex (G.-B.).

● **200 jeunes au Congrès mondial de Tejo à Tarragona (Espagne).**

● **Le 54e Congrès mondial d'espéranto aura lieu à Helsinki (Finlande) en 1969, à Portland (Oregon - U.S.A.) en 1972.**

● **La Confédération Internationale des Syndicats Libres (C.I.S.L.),** dont le siège est à Bruxelles, vient d'éditer une brochure d'information en espéranto.

20e Congrès International des Cheminots Espérantophones

VARNA - 11 au 17 Mai 1968

Plus de 800 représentants de 21 pays ont participé au congrès jubilaire qui s'est déroulé du 11 au 17 mai dernier, à Varna et à la station touristique des Sables-d'Or (Zlatni Pjasaci) sur le bord de la Mer Noire.

L'ouverture solennelle se déroula devant une salle comble au Théâtre populaire de Varna.

Les séances de travail habituelles se tinrent dans les salons des hôtels Erma et Rodina aux Sables-d'Or, où furent également présentées deux conférences techniques « La traction électrique et diesel aux chemins de fer de l'Etat bulgare » et « Construction de wagons en République populaire de Bulgarie », par les ingénieurs S. Simeanov et G. Cernev.

Un lunch fut offert à tous les congressistes à l'hôtel Havana par le président du Conseil populaire urbain, M. A. Nikolov. La partie culturelle comprenait une soirée folklorique et une comédie théâtrale en espéranto « Les Criquets » (Akridoj) présentée par la troupe du Théâtre espérantiste bulgare...

Une visite de la ville et du mont Vitoŝa avait été organisée pour tous les congressistes. Durant le congrès trois excursions en autocar à Balĉik, Neseber et à la Forêt Pétrifiée permirent à tous de découvrir les principaux attraits touristiques de la région. Nombreux sont ceux qui, par ailleurs, profitèrent de la carte de libre circulation en première classe de chemin de fer, délivrée

Durant le congrès trois excursions en autocar à Balĉik, Neseber et à la Forêt Pétrifiée permirent à tous de découvrir les principaux attraits touristiques de la région. Nombreux sont ceux qui, par ailleurs, profitèrent de la carte de libre circulation en première classe de chemin de fer, délivrée à tous les congressistes, pour se rendre aux sites renommés de Bulgarie : le monastère de Rila, la Vallée des Roses, Tirnovo, etc.

Au cours de la séance solennelle, M. Guy Delaquaize, président de l'Association française, renouvela l'invitation de la France où se déroulera le 21e congrès de la Fédération, l'an prochain à Avignon, du 17 au 23 mai.

LA DELEGATION DE L'U.E.A. A QUITTE LA CONFERENCE DES O.N.G. SUR LES DROITS DE L'HOMME A L'U.N.E.S.C.O.

En signe de protestation contre l'inobservation du principe fondamental de l'égalité des langues reconnue par la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme, la délégation de l'Association Universelle pour l'Espéranto, conduite par son président le professeur Ivo Lapenna, a quitté la conférence des O.N.G. sur les Droits de l'Homme qui se tient actuellement à l'U.N.E.S.C.O.

Les conditions irrégulières qui ont abouti au rejet de la proposition d'amendement au Réglement intérieur présentée le 16 septembre par la délégation de l'U.E.A. demandant que chaque délégué et observateur à la conférence puisse s'exprimer dans sa langue maternelle, son organisation fournissant la traduction de son intervention dans une des langues de travail de l'U.N.E.S.C.O., le refus du Comité de Direction de revenir sur les erreurs de procédure commises ont motivé le refus de cette délégation de continuer à prendre part aux travaux d'une conférence sur les Droits de l'Homme, où ceux-ci ne sont pas même observés.

LE BABELISME COUTE CHER AUX NATIONS UNIES

Selon une étude du Centre de recherche et de documentation sur le problèmes des langues dans le monde de Londres, les dépenses annuelles résultant de l'utilisation de plusieurs langues officielles et de plusieurs langues de travail dans les organismes internationaux relevant des Nations-Unies s'élèvent à environ dix-huit millions de dollars.

Notons par exemple que la conférence des Nations-Unies pour le commerce et le développement qui s'est tenue récemment à New-Delhi a coûté, d'après le budget des Nations-Unies... plus de deux millions de dollars, la moitié environ résultant de l'utilisation parallèle de quatre langues :

55 interprètes, 44 contrôleurs et 132 traducteurs sont venus en avion dans la capitale de l'Inde. Coût global : 878.500 dollars.

La lutte de prestige que se livrent les langues nationales engloutit, sans aucun profit pour quiconque, des sommes colossales qui pourraient être utilisées à des fins plus concrètes...

● **« La monda lingvo problemo »**, nouvelle revue interdisciplinaire consacrée à l'étude générale du problème des langues, paraîtra au début de 1969. Cette revue, publiée par les Editions Mouton (Paris, La Haye) sous l'égide du Centre de Recherches et de Documentation pour l'étude du problème des langues dans le monde (Londres), rassemblera des études originales en différentes langues avec des résumés en espéranto sur le problème des langues au point de vue de la sociologie, de la linguistique, du droit, de la psychologie, de l'économie et des sciences politiques (190 pages, format 166 × 235. Abonnement annuel : U.S. 7).
Au sommaire du numéro 1 :
Prof. Ivo Lapenna : « la situation juridique des langues officielles avant la fondation des Nations-Unies » ; Arthur Capell (Sydney) : « The limits of second language Learning » ; Ralph L. Harry : « The Language problem in Diplomacy » ; Théodor Gutmans (Bruxelles) : « Le marché des interprètes », etc...

« ESPÉRANTO-ACTUALITÉS », bulletin d'information, publié par l'Union Française pour l'Espéranto, 34, rue de Chabrol, Paris-10 . PRO. 55-03.

Rédaction : André BOURDEAUX membre de l'U.N.A.P.

Imprimerie COCONNIER
2, rue Carnot, 72 - Sablé

J. E. F. O.

NE FORGESU

Baldaù komenciĝos nova studjaro kaj interesiĝos al Esperanto novaj lernantoj.

Bonvolu peti de viaj junaj gekursanoj la nomon, antaùnomon, adreson, naskiĝdaton kaj fakon. Kaj nepre sendu ilin al ni, al nia sekretario Roland KUBLER, 20 rue du Ruisseau, 68 - RODEREN par THANN.

Tiu simpla letero ege helpos nin ĉar ni tiel povos kontakti novulojn kaj informi ilin pri nia agado kaj renkontiĝoj. Ni kore dankas vin pro via helpo.

La estraro de JEFO.

S.T.E.L.O.

3a Stelo Kongreso 13a-20a|08 Aix-en-Provence

Duan fojon, ĉi jare, okazis E° renkontiĝo en la bela urbo de fontanoj : la Provenca AIX. Post la nacia E° kongreso okazis, de la 13a ĝis la 20a de aŭgusto, la internacia kongreso de Studentoj Esperantistoj, la 3a laŭvice.

Krom la tradiciaj programero kutimaj en niaj aranĝoj kiel arta vespero, balo ; aŭ ŝulditaj al la bela regiono sunoriĉa kaj poeziplena interalie ekskursoj al la monto S-te Victoire kaj al la apuda maro, aŭ vizito de la ĉarma urbo kiu gastigis nin ; ankaŭ okazis apartaj instruoplenaj kunvenoj. Ni unue menciu la diversajn fakkunsidojn pri matematiko, tekniko, filozofio (pri aktualeco de filozofio) kaj filogio. La studentoj de tiu lasta kunsido decidis daŭrigi la fakan esploron de la lingvo E° dum la jaro.

Ankaù menciindaj estas la rezultoj kaj esperoj de la seminario pri psikosociologiaj aspektoj de la esperanta movado. Sed fakuloj sendis kontribuaĵojn kiuj instigis al diskutado. La organizanto de la seminario apelaciias la fakajn specialistojn ke ili direktu sian atenton al tiu branĉo de scienca esplorado.

La studentaj eventoj okazintaj dum la lastaj monatoj en diversaj landoj, ebligis tre interesan interŝanĝon de ideoj kaj spertoj inter la partoprenantoj. « Homaj Rajtoj kaj rajtoj de studentoj » estis la kontribuaĵo de STELO al la jaro de la Homaj Rajtoj. Ankaù pristudenta estis la forumo « Moderna Universitato », kiun partoprenis 30 ne-esperantistaj gestudentoj. La debato okazis en Esperanto kaj en la franca lingvo kun tradukoj en ambaù lingvojn.

Patronis la kongreson lokaj instancoj : Rektoro de la Universitato, Prefekto, Urbestro ; kaj naciaj eminentuloj : S-ro Maurice Genevoix konstanta sekretario de la Franca Akademio, Prof. Jean Rostand, biologiisto, ano de tiu Akademio, S-ro Ivanoff, Profesoro en la scienca fakultato de Parizo kaj Prof. Alfred Kastler Nobel-premiito pri fiziko. La regionaj gazetoj tre favore informadis kaj aperigis ĉiutagajn artikolojn pri la disvolviĝo de la kongresaj laboroj. Aparte menciinda kaj dankenda estas S-ro Jullien, honora prezidanto de la LKK, kiu per sia helpemo al la junularo ebligis la belajn atingojn de la tuta aranĝo.

Message de Jean Rostand au Congrès de S.T.E.L.O.

Je salue fraternellement — si, du moins, ils autorisent l'usage de cet adverbe à un septuagénaire — les étudiants espérantophones réunis par le IIIe congrès de la Ligue Mondiale.

Pour l'espéranto comme pour le reste, nous avons beaucoup à attendre de la hardiesse, du courage et de la liberté d'esprit des étudiants.

Mieux encore que leurs aînés, ils doivent comprendre que l'usage d'une langue universelle devient de plus en plus nécessaire pour faciliter, entre les travailleurs intellectuels, l'échange des informations, la discussion des résultats obtenus, la confrontation des hypothèses et des opinions, la mise en commun des « contestations ».

Quand la vérité, pour naître, a besoin de tous, il importe qu'elle trouve, pour s'exprimer, un langage qui soit entendu de tous.

Je pense que l'adoption d'un tel langage est dans le sens de l'évolution historique de notre espèce, qui, en dépit des désaccords et des conflits temporaires, ne peut qu'aller en s'unifiant toujours davantage.

Tout homme de raison est désormais convaincu que la survie de **l'Homo sapiens** exige le renoncement aux nationalismes et aux séparatismes générateurs de massacres.

Si nous voulons éviter l'auto-génocide dont nous menace l'apocalypse atomique, il nous faut donc être tous, demain, **Citoyens du Monde.** Une pensée, un idéal, une conscience, une morale planétaire commanderont l'emploi d'un langage planétaire.

ECHOS DE LA PRESSE... ECHOS DE LA PRESSE...

« Monde Uni » d'août a publié une grande enquête de Basile Ginger sur « la question linguistique ». Analysant les solutions proposées pour une meilleure compréhension universelle (« Monde bilingue », pasigraphie de Jean Effel, langues nationales, langues dites « naturalistes » et espéranto), il conclut ainsi son étude : « ...Actuellement, les gouvernements ne favorisent donc pas, c'est le moins que l'on puisse dire, l'adoption d'une langue internationale à moins que ce ne soit celle de leur pays. Même l'espéranto, bien que non lié à un Etat, leur paraît sans doute un concurrent dangereux que l'on encourage en paroles mais non en subventions. Notons cependant que le gouvernement de Pékin utilise massivement l'espéranto pour sa propagande destinée à l'Occident, toujours pour une raison politique : éviter l'emploi d'une langue liée à un état que l'on combat idéologiquement ».

« ...Les raisons qui empêchent la solution du problème de la langue internationale ne sont pas d'ordre linguistique mais uniquement politique... »

FILATELA KRONIKO

La itallingva filatela revue « El Filatelico » (Casella Postale 176, 95.100 Catania Italujo) aperigis duonkolonan artikolon pri Esperanto en sia maja eldonaĵo ; estis menciita la poŝtmarko je 2 kronoj eldonita okaze la praha'a poŝtmarka ekspozicio kun esperantista teksto.

Sincerajn donkon kaj gratulon al la estraro de tiu gazeto.

Ke niaj legantoj subtenu tiujn, kiuj helpas nian propagandon ; petu senpagan specimenon al la indikita adreso. Abonprezo : 1000 liroj jare.

ESPERANTISTAJ POŜTSTAMPOJ

El Hungarujo : Grandformata poŝtstampon kun vortoj : **6a somera Esperanto Universitato,** kun granda stelo kaj la dato : **1968 VII 6. Urbo Gyula,** kun hungar lingva traduko.

El Britujo : stampo tute en Esperanto, teksto : Esperanto Societo jubilea — 10 Sept. 1968 — Jaro — Newcastle upon Tyne. Havebla ĉe Sro H. Taylor, 13 Roachburn Road, NEWCASTLE upon Tyne. NE5 — 5 NB — Britujo (prezo : 3 internaciaj respondkuponoj).

peu coûteux.

Dès maintenant, passez commande, vous serez livrés aussitôt.

NEKROLOGO

S-ino CHAVET, edzino de Gabriel CHAVET, mortis la 17-an de julio 1968.

La 29-an de julio 1968 mortis en Le Perreux S-ino DESPINEY, 91-jara patrino de S-ro Despiney. Li kaj lia familio akceptu nian sinceran kondolencon.

Ni memorigas ke S-ro Despiney arangas venontjare la regionan kongreson de la pariza federacio.

Le Congrès universel de Madrid (voir extraits des articles du « Figaro » et « du Monde » dans « Espéranto Actualités ») a été bien repris dans la presse régionale : « Nice Matin », « Journal du Centre », « Courrier de l'Ouest », « Sud-Ouest », « Centre Matin », etc.

« Le Figaro » et « Le Monde » du 20 septembre ont annoncé le départ de la délégation de l'U.E.A. de la conférence des O.N.G. à l'U.N.E.S.C.O. en raison du caractère antidémocratique des votes émis et des vices de procédure qui ont émaillé les débats. (Voir l'interview du professeur Lapenna dans « Espéranto Actualités »).

« Le Méridional », « Le Provençal », « La Marseillaise », « La Provence Libérée », « Provence Magazine », « Les Lettres Françaises » ont publié d'excellents compte-rendus sur le Congrès mondial des étudiants espérantophones qui s'est tenu à Aix-en-Provence, en août dernier.

Une trentaine d'hebdomadaires régionaux ont publié (du 27 juillet au 30 août) une interview de l'attaché de presse de l'U.F.E. sous des titres différents : « L'espéranto, ça existe encore ! », « la valeur de l'espéranto », « l'espéranto gagne de nouveaux adeptes », « Paul VI, Enrico Macias, Mao croient en la valeur de l'espéranto ». Citons parmi ces journaux : « Courrier français de la Gironde », Vie Nouvelle, Chambéry », « Liberté de l'Yonne », « l'Essor, St-Etienne », « l'Aurore du Bourbonnais », « Peuple Libre, Drôme », « Lozère Nouvelle », « Renouveau de la Haute-Loire », « Echos de l'Ouest », « Echos de Saint-Nazaire », « La Marne Hebdo », etc.

Amis espérantistes, animateurs de groupes ou isolés, quelle que soit l'importance du centre que vous habitez, nous vous rappelons que vous pouvez disposer d'un moyen de propagande efficace et peu coûteux.

Conjointement, l'U.F.E. et le Cercle angevin « Esperanto » ont préparé pour vous et mettent à votre disposition, dès aujourd'hui, une affiche en deux formats, sur papier jaune lumineux, impression vert foncé, comportant à gauche un cliché « parlant » pour attirer le regard, à droite, une partie libre pour recevoir, au crayon feutre, toutes invitations publiques : cours, conférences, expositions, soirées culturelles, etc.

Au-dessous, ce petit placard imprimé, encadré : « Cours permanent, par correspondance, la langue internationale Espéranto ». Ecrire à Union Française pour l'Espéranto, 34, rue de Chabrol, Paris X[e] ». Et un slogan en majuscules : « Parlez espéranto, vous aurez des amis dans le monde entier ! ».

Nos prix qui, sur ceux indiqués en F.E. de juillet 68 subissent une légère augmentation imposée par l'éditeur en raison de diverses hausses, sont les suivants :

Format 40 × 60, les dix exemplaires, 3 F.

Format 30 × 40, les dix exemplaires, 2,50 F.

Dès maintenant, passez comande, vous serez livrés aussitôt.

Ecrire à : A. Frangeul, 42, rue Pré-Pigeon, 49 - Angers.

Paiment à la commande : C.C.P. Groupe Espérantiste Angevin, 290-79 Nantes.

53a Universala Kongreso en Madrido

Mia Unua Universala Kongreso

Oni ĉiam diras, ke la unua kongreso estas la plej memorinda. Tion mi povas kredi, ĉar ĉio estis nova por mi, kaj mi rigardis ĉion kun scivolemo, provante rememori ĉion, kion mi vidis, ĉar en tiu ĉi jaro mi partoprenis mian unuan universalan kongreson.

Kiam mi alvenis en Madrido, mi konis preskaŭ neniun, kvankam mi konatiĝis kun kelkaj esperantistoj en la vagonaro. Por mi la ĉefa afero estis konatiĝi kun fremduloj, havi kontaktojn, interŝanĝi ideojn, babili pri ĉio. Tion mi spertis, kaj mi estas feliĉa.

Mi ankaŭ ĉeestis prelegojn (kie mi ankaŭ lernis ; oni ĉiam lernas en kongreso) ege interesajn, ĉefe tiun de sinjoro Waringhien : « Hispanujo en la spegulo de la franca teatro ».

Sed ne kredu, ke mi ĉiam okupiĝis pri tre seriozaj aferoj ; kompreneble mi distris min, vizitis la urbon, ankaŭ Toledon kaj Aranjuez.

Nun, mi foriras, bedaŭrante la mallongecon de tiu kongreso. Sed mi veturos kun la koro plenplena de la varma atmosfero de Esperantujo, kaj mi esperas baldaŭ revidi ĉiujn gekonatulojn. Ĝis revido !

M. G. GRAFFIN,
(19-jara knabino).

Al Madrido per Aviadilo !

Estas la 16-a ! Ĉiuj partoprenontoj en la peraviadila karavano de U.F.E. estas jam tie. Kvar el ili uzos aviadilon por la unua fojo !

Je la 17-a, ili ekflugas per komforta aviadilo rekten al Madrido, kie ili alvenas post malpli ol duhora flugado. Kvankam estas nur vendrede, por ili la kongreso do, jam komenciĝis !

Dum la kongresa semajno, ili sin retrovis kune almenaŭ ĉe la matenmanĝo ; ĉiu estis libera partopreni en kiu ajn ero de la ampleksa programo de tiu bone organizita kongreso.

Vi povos legi la detalitan raporton en la revuo « Esperanto de U.E.A. » ; ĉi tie ni volas nur rakonti pri nia vivo en Madrido, kie ni estis helpataj de la milda vetero, kiu ebligis facilan viziton de la urbo. Pluraj distraj eroj okazis sufiĉe malfrue en la tago, kiam la temperaturo estis tre agrabla : koncerto de la Ĥora Ensemblo Zaragoza, varietea vespero, akcepto fare de la urbestraro en la mirindaj ĝardenoj D. Cecilio Rodriguez.

Iuj el ni partoprenis en la bankedo, kaj ĉiuj la balon.

Dimanĉon la 10/8 ni flugis al Barcelono, kaj je la unua vespero, ni vizitis tiun urbon dumnokte. Ni do havis la grandan ĝuon admiri la fontanegon de la parko de la Foiro, kiu montras sinsekve kvindek malsamajn kolor kaj ŝprucaranĝojn ; poste ni vizitis tri noktajn kafaredojn, kies programojn ni vidis nur parte, sed tamen por havi sufiĉan ideon pri tiaj hispanaj spektakloj.

Krome, en Barcelono, iuj vizitis la parkon de Monjuich, aliaj la parkon de Tibidabo, porinfana amuzejo superstarita de baziliko, kaj promenis per ŝipo en la haveno.

Ni ankaŭ faris plı longajn ekskursojn : el Madrido, oni povis iri al Toledo, Segovio aŭ Eskorialo, laŭ la persona elekto : ĉiuj, tiuj ekskursoj estis tre bone aranĝitaj de la ekskursa-servo de la U.K. En Barcelono, ni partoprenis kune la ekskurson al la monaĥejo Montserrat, de kie oni povas ekvidi la Pirinean Montaron.

Vendredon la 16/8 nova ekflugo de Barcelono al Parizo ! Tie ĉi okazis la disiĝo de la partoprenantoj, kun la espero kaj deziro sin retrovi pere sammaniera veturado, venontjare, en Helsinki.

KARAVANO AL HELSINKI

Okaze de la 54-a U.K. en Helsinki, U.F.E. aranĝos komunan vojaĝon per aviadilo, laŭ la jena provizora programo :

1) **PARIS - HELSINKI - PARIS** .... **1.280 F.**
Foriro : 25/7 — Reveno : 3/8.
Restado kun duona pensiono.

2) **PARIS - HELSINKI - Paris** .... **1.775 F.**
Foriro : 20/7 — Reveno : 3/8.
— a) Restado kun duona pensiono en Helsinki de la 25/7 ĝis la 3/8.
— b) Peraŭtobusa ekskurso tra Finnlando de la 21/7 ĝis la 25/7 (Helsinki, Tampere, Jyväskulä, Kuopio, Savonlinna, Lappeenranta, Loviisa, Porvoo, Helsinki). Veturado kaj pensiono en luksaj hoteloj.

3) **PARIS - HELSINKI - Paris** .... **1.775 F.**
Foriro la 14/7 — Reveno : 3/8.
— a) Restado kun duona pensiono en Helsinki de 25/7 ĝis la 3/8.
— b) Peraŭtobusa ekskurso tra Finnlando de la 15/7 ĝis la 25/7 (Helsinki, Turku, Vasa, Kokkola, Kalojaki, Otanmäki, Oulu-lago, Joensuu, Savonnlinna, Saïma-kanalo, Lappeenranta, Hamina, Loviisa, Porvoo, Helsinki).
Veturado kaj pensiono en 2-a klasaj restadejoj.

4) Se sufiĉe granda nombro da membroj deziros partopreni la postkongreson en Leningrado, ni povos ankaŭ aranĝi por ili la vojaĝon tien.

—o—o—

La interesotaj bonvulu niformi nin ĉe Chabrol pri sia eventuala partopreno, kaj indiki samtempe, kiun proponon ili elektos.

RECENZOJ

CHARLES BAUDELAIRE
« La spleno de Parizo »

trad. de Paul Lobut ; unu volumo bindita, 21 × 14 cm, 128 p., kun tri bildoj. Prezo : Eldonejo KOKO.

Jen libro, antaŭ kiu mi sentis duoblan miron : unue, ke oni elektis por la jam fama Serio Oriento-Okcidento tiel malgravan verkon (Thibaudet eĉ ne citas ĝin en sia « Histoire de la Littérature Française ! », dum al tiu Serio ne apartenas la traduko de la Baudelaire-a ĉefverko « La Floroj de l'Malbono » ; due, ke tiun ĉi tradukon, majstre faritan aŭ reviziitan de Kalocsay, s-ro P. L. plene ignoras en sia enkonduko — tiel ke la eldonisto sentis al si la devon mencii tiun ĉefverkon en noteto surgluita sur la unua paĝo.

La traduko de la « Malgrandaj prozaj poemoj » (tia estis la unua titolo) certe ne estis facila, kaj s-ro P.L. faris zorgoplenan penadon, kiu ĝenerale estas sukcesa ; nur en kelkaj lokoj li malĝuste redonas la sencon de la originalo : p. 19 mon irrémédiable existence : mian senhelpan eston (= mian nekuraceblan ekzistadon) ; 24 écrasantes Chimères : disrompaj ĥimeroj (= premegantaj, sufokantaj...) ; 33 soliveau : nululo (= ŝtipo : li ŝajne ne vidis la aludon al la fablo « La ranoj volas reĝon »,, vd. « Ezopa Saĝo » p. 31) ; 50 progéniture : ido (= idaro) ; 61 infailliblement : nepre (= tute certe) ; 104 que tu ne te plaises que dans ton mal : al vi plaĉas nur via malbono (= malsano) ktp. Mi ne insistos pri la « s.s.c. de s. m. », fantazie tradukita per « fia putra porkinaĉo » (p. 102), nek pri la forlaso de tuta linio (p. 28) — ilin eble kaŭzis religia skrupulo ; pli bedaŭrinda estas la konfuzo inter Antiloj kaj la insuloj Maŭricio kaj Reunio (p. 7 kaj 117).

La lingvo estas entute korekta ; mi notis nur du erarojn, unu pri akuzativo (« Dorotean, bela kaj frida », p. 60) kaj unu pri volitivo (« faru, ke la diablo plenumos... » p. 72). Galicismoj estas iom tro oftaj : p. 28 « li finis rompi » (= fine rompis), 36 « legokabineto » (= pruntbiblioteko), 38 « armistico konkludita » (= farita) ktp., precipe la antaŭmeto de subjekto, poste reesprimata per pronomo (« estas ĉiam io interesa, tiu rebrilo... » p. 36).

Sed kio plej ĝenas la legadon,
kiel en la fiŝviando
La etaj ostoj, kiuj dum la frando
Minacas ĉiam hoki en la gorĝo,

tio estas la stilaj strangaĵoj, kiujn s-ro P.L. kolektas kun ia perversa plezuro : kompreneble li estas unuaranga viktimo de tiu malsano, sprite difinita de Hoog, kiu trudas al li « kia » anst. « kiel » kaj « tiom... kiom » anst. « tiel... kiel » ; li favoras la pezajn kaj senutilajn « kelkiuj », « kelkiam » ktp. ; li skribas : supera **ol**, tinto, kiu finiĝas **laŭ** ĝemado, riĉa **pri**, **ĉe** la jaro 1844, senigita **de** io, alkroĉita **ĉe** mamoj ktp., en lokoj, kiam ordinaraj esp-istoj modeste uzus respektive **al**, **en**, **je**, **en**, **je**, **al** ktp. Li skribas « malhelpita » kaj « ĉirkaŭata de arboj », kiam ĉiuj skribus « malhelpata » kaj « ĉirkaŭita ». Same pri la vortoj kaj dirmanieroj : la konataj nordlumoj fariĝas sub lia plumo « polusaj ĉirkaŭlumadoj », la interrespondo fariĝas enigme « respondo », de tempo al tempo — « tempaltempe », dubaseksa — « dubeseksa », amdonantino — « amatino », kuris la famo, ke — « kaŝaŭdiĝis » ktp. Kaj la malfeliĉo estas, ke al tiaj kapricaĵoj respondas en la franca teksto nur la plej ĉiutagaj esprimoj, tiel ke la Esperanta traduko konstante falsas la tonon de la originalo. Alia apartaĵo de s-ro P.L. estas la disŝutado de neologismoj : se en la altprozaj pecoj oni povas konsenti aŭ eĉ konsili ilian uzon, ili donas tre malĝustan impreson en banala prozo : kiam publikulino diras al kliento : « Faites comme chez vous, mettez-vous à l'aise ! », kaj kiam s-ro P.L. tradukas : « Instalu vin gemute ! », tiu miksaĵo de galicismo kaj germanismo estas tiel ŝoka, kiel kontraŭsenco. Mi ne povas tro insisti, ke la poeziaj neologismoj estas malbonvenaj en la kuranta prozo, kaj ke, eĉ en poemo, oni ĉiam uzu ilin tre ŝpare.

Estas al mi bedaŭro konstati, ke la traduko de s-ro P.L. ne prezentas la altan kvaliton, kiun oni rajtus atendi de verko aperanta sub la prestiĝa duobla aŭspicio de KOKO kaj de UEA. G. WARINGHIEN.

●

GVIDLIBRO POR SUPERA EKZAMENO, II

Redaktis Alf. Pechan ; unu volumo broŝurita, 20 × 14 cm 192 p. ; prezo : Eldonejo : Hungara Esperanto-Asocio

Mi supozas, ke en Hungarujo la « supera ekzameno » estas vere tre altnivela, ĉar, laŭ niaj normoj, ĉi tiu libro pli taŭgus por la instruistoj ol por la lernantoj. Ĝi prezentas la duan volumon de la Gvidlibro : la unua temas pri la gramatiko kaj la instrumetodo. Ĉi tie, du partoj : p. 1-81, skizo de la historio de la L.I., verkita de 4 aŭtoroj, inter ili Pechan, Balkànyi kaj Kökény ; p. 82-160, historio de la E-a literaturo, verkita de Kalocsay, Balkànyi kaj Vatré.

La du partoj ne estas egalvaloraj. Precipe en la komencaj ĉapitroj troviĝas kelkaj strangaĵoj aŭ eraroj : ekz-e la sumera (ne : ŝumera !) literaturo (ne : arama !) ; kalkuli la « latino macaronico » inter la provoj de simpligita latino estas pura ŝerco ; en Occidental ne ekzistas akuzativo, eĉ ne « escepte » ; la « Universala Vortaro » entenas ne « radikojn kolektitajn el la ĝis tiam aperintaj verkoj », sed nur tiujn de la « Meza Vortaro » de 1888 ; Beaufront neniam estis markizo, krom en sia fantazio, kaj mi ne estas doktoro ; la ŝtelo de la SAT-kapitalo fare de SEU estas simple prisilentita ; la Akademio ne estis fondita en 1905, sed en 1908 ktp. Ankaŭ la lingvo estas ofte kritikinda : « la dependo de la lingvo de unu sola homo » (p. 18 = la fakto, ke la lingvo dependas de...) ; la ideon de L.I. naskigis en li la lingva antagonismo (p. 23 = naskis) ktp. Eĉ en la dua parto troviĝas nekutimaj dirmanieroj : « nefinebla ovacio » (p. 90 = senfina) ; « li fiksis antaŭ sin » (p. 95 = difinis al si) ktp. Tiaj makuloj estas aparte bedaŭrindaj en lernolibro ; tamen oni konfesu, se oni ilin forigus, tiu unua parto estus grava helpilo, ĉar ne ekzistas unu facile akirebla libro, kiu liverus tiom da informoj.

La dua parto estas ankoraŭ pli valora : ĝi klare montras la tri periodojn de nia ĝisnuna literaturo, provas difini ties karakterojn, kaj donas la liston de la aŭtoroj originalaj kun mallonga, sed preciza biografio kaj bibliografio ; pri la traduka literaturo la informoj estas bedaŭrinde malpli abundaj, kvankam en nia lingvo ĝi ludis treege gravan rolon. 24 paĝoj da indeksoj kompletigas la verkon (almenaŭ korektu en unu, p. 183, la signon **a** per **p** ĉe Interlingua kaj Occidental !). Malgraŭ kelkaj eraretoj (p. 104 : la « Metamorfozoj » neniam aperis libroforme) aŭ preterlasoj (p. 98, la nomon de L. Belmont estis Leopold Blumenthal), tiu parto estas la sola ĝis nun ekzistanta literatur-historio de nia lingvo ; kompreneble ,temas nur pri skizo, kiel avertas la titolo, sed tiu skizo ja donas ĉiujn necesajn kaj utilajn informojn en tiu tro neglektita fako. Mi ne povas tro konsili al ĉiuj, kiujn literaturo interesas, aĉeti kaj legadi tiun ĉi gravan, epokfarantan verkon.

G. WARINGHIEN.

NIA VORTTREZORO

15. Pako, paketo, pakaĵo kaj bagaĝo

S-ro M.L. el R. skribas : « ĉar la radiko « pak » estas verbosignifa en la Fundamento, mi opinias ke estas eraro uzi « pako » anstataŭ « pakaĵo » : pako povas signifi nur la agon paki ».

Tiu neĝusta opinio bedaŭrinde estas sufiĉe ofte trovata. Kun la bela rezulto, ke anstataŭ tri vortoj : pako, paketo, pakaĵo, restas nur unu ; nur unu, al kiu oni plie volas trudi ankaŭ la signifon « bagaĝo ». Kun tia simpligomanio ne estas mirige, ke kleraj homoj forlasas niajn vesperkursojn, disdirante ke Esperanto estas rudimenta lingvo, ne kapabla esprimi nuancojn, ĉion konfuzanta, kaj taŭga « maksimume... nur por Esperantistoj » !

Nu ! Antaŭ ol senscie aserti, ke Esperanto havas nur unu vorton kaj aplombe demonstri al la skeptika kaj ironia publiko, ke tiel estas pli simple, do pli bone, niaj gvidantoj de vesperkursoj prefere kaj unue konstatu, kia vere estas la lingvo ! Ili pli singardeme deklaru, ke ili ne ĉion scias memore... kaj konsultu vortarojn !

En la konkreta ekzemplo ili sciu unuflanke, ke Zamenhof mem, ekzemple en la rusaj kaj germanaj vortaroj, zorge diferencis « pakaĵo » disde « pako » kaj « paketo », kaj eĉ pli disde « pakado », dum aliflanke la vortoj « paketo » kaj « bagaĝo » ĝuas grandegan internaciecon. Ke la angloj — sed ne la usonanoj ! — preferas por la dua la formon « luggage », kaj la hispanoj la vorton « equipage », ne multe ŝanĝas la ĝeneralan staton de la aferoj.

Oni do parolu pri « paketo de cigaredoj » ; aŭ « ...da cigaredoj », kiam oni volas insisti pri la kvanto. Ekz-e : « Estas ĝenerale akceptita, ke fumi pli ol unu paketo da cigaredoj en tago estas malbona por la sano ; sed ĉies sano estus pli bona, se tute ne ekzistus paketoj de cigaredoj ». Ĝenerale paketo estas farita el pli malpli preta skatolo, en kiun oni pakas plej diversajn varojn : la paketo havas difinitan formon.

Pako estas nur pli granda paketo.
Pakaĵo estas io alia : ĝi estas « aĵo pakita » kaj sekve povas havi plej diversajn formojn ; la aĵon, varon, objekton oni simple pakis en pakpapero aŭ alia materialo : ŝtofo, kartono, gudrita papero, ktp...

Paketo respondas al F. paquet, dum pakaĵo estas F. colis.

Bagaĝo estas sufiĉe malsama nocio ; ĝi fakte estas genra nomo, kiu signas ĉiun el la aferoj, kiujn vojaĝanto kunportas kun si : la kofroj, kiujn li registrigis por la bagaĝo-furgono, la valizoj, kiujn li preferas konservi kun si en la kupeo, kaj eventuale diversaj paketoj aŭ pakaĵoj, kiujn li ne povis enfermi en la valizojn aŭ kofrojn. Krom la bagaĝoj la vojaĝanto kunprenas ankaŭ mantelon, pluvombrelon ks. ; la sinjorino kompreneble mansakon. Sed se la vojaĝanto posedas aŭtomobilon li plej simple enmetos ĉion en la bagaĝujon ; vorto tute simila al la itala bagagliaio, en kiu la sufikso — aio havas parencan mienon kun nia — ujo !

Sed, ŝajne, vi ne estas konvinkita ! Jes, mi scias ; la Fundamento signas la radikon « pak- », kiel verban. Nu, tio nur pruvas, ke la Fundamento ne povis doni ĉiujn detalojn de la lingvo : tiujn oni serĉu en la aliaj vortaroj de Zamenhof kaj en lia verkaro por la vortoj, kiujn li uzis ; ĉe la bonaj verkistoj por la aliaj ; aŭ pli simple en iu ajn el la bonaj modernaj vortaroj : ili ja registras ĉion ĉi !

Cetere, nenie Zamenhof asertis, ke la Fundamento difinas la signifokategorion (substantivan, verban, adjektivan...) de la radikoj. La teorio pri la vortfarado, kiu baziĝas sur tiuj signifokategorioj ne estis deklarita de Zamenhof mem, sed ĝi estis nur eltrovita kaj ekstraktita el la lingvo far Saussure ; poste aliaj poluris tiun teorion : mi nomu ĉefe Kalocsay kaj Waringhien ; fine, en 1967 la Akademio konsekris tiun teorion. Estus do logike atendi, ke nur la verkoj, kiuj aperos post tiu dato, povos efektive prezenti la signifokategoriojn laŭ la oficialaj difinoj ! Per ioma ŝanĝo de la difinoj, oni ja povus prezenti kelkajn radikojn en aliajn signifokategoriojn ; atentu : nenion ŝanĝante en la lingvo — memkompreneble !

Kaj ĝuste tio estas la kazo de paki-pako-paketo-pakado-pakaĵo. Se oni volus konservi ĝin ! verba-radika » nepre necesus enkonduki en la teorion apartan esceptan regulon, laŭ kiu iuj verboj per la finaĵo —o liveras substantivojn ne esprimantaj » agon konsideratan kiel fakton », sed male la konkretan rezulton de tiu ago. Prefere ol enkonduki esceptan regulon, estas multe pli oportune agnoski, ke la radiko estas substantiva : pako-paketo-paki-pakado-pakaĵo. Kaj ŝajne estus tuta grupo da similaj radikoj en la Fundamento, grupo kiu entenas interalie la radikojn flor — kaj urin — ; grupo, kiun ŝajne oni povus nomi verboj de produktado. Pako, ne pli ol floro aŭ urino estas « agoj konsiderataj kiel faktoj », kiel estas ekz-e : konstruo, danco, kanto ; ili estas veraj konkretaĵoj ; cetere, ĝuste tiel ilin tradukas la aliaj vortaroj de Zamenhof : rusaj, germanaj kaj la francaj de De Beaufront.

Ĉu estas prave rifuzi la enkondukon de escepta regulo en la teorion kaj anstataŭe deklari, ke la koncernaj radikoj ne estas verbaj sed substantivaj ? Nu, ni konstatu, unue, ke tio eblas, ĉar per tio absolute nenio ŝanĝiĝas en la lingvo ; due la instruado estos pli simpla. Kaj se oni volas pruvon pri tio, mi nure rimarkigu, ke tian escepton neniu atentus ! Kaj ĝuste tio klarigas, kial iuj volis erare uzi « pakaĵo » anstataŭ « paketo », kaj kial per « pako » ili tute erare nomis la pakadon.

D-ro A. ALBAULT.

NI EKSCIIS ...

la geedziĝon de nia amiko Jean Thierry, vicprezidanto de U.F.E. kaj prezidanto de F.E.I. kun Fino Marie Let L'erme, kunlaborantino de la Esperantista Kulturdomo. Ili bonvolu akcepti niajn plej sincerajn gratulojn kaj bondezirojn.

Sablé-sur-Sarthe. — Imprimerie Coconnier — C.P.P.P. Nº 21.756 — Le Gérant : A. BOURDEAUX.